

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 11Csp/254/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119217561
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 09. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Wildeová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2020:8119217561.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Ivetou Wildeovou v spore žalobkyne: U. M., O.. X.X.XXXX, V. P. O. X., O. E. X, zastúpená: JUDr. Igor Šafranko, advokát, so sídlom vo Svidníku, Sovietskych hrdinov 163/66, p r o t i žalovanej: Poštová banka, a.s., so sídlom Dvořákovo nábřežie 4, Bratislava, IČO: 31340890, zastúpená: Advokátska kancelária RELEVANS s.r.o., so sídlom Dvořákovo nábřežie 8/A, Bratislava, IČO: 47232/471, o vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky takto

rozhodol:

I. Žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia **z a m i e t a**.

II. U r č u j e, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o úvere Dostupná pôžička č. XXXXXXXXXXXX zo dňa XX.X.XXXX v časti 2 Zmluva o úvere, bod 7 v znení: "zmluvné strany sa dohodli, že všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy, vrátane sporov o jej vznik, platnosť a výklad, budú rozhodované v súlade s rozhodcovskou doložkou uvedenou vo Všeobecných obchodných podmienkach" je **n e p r i j a t e ľ n o u z m l u v n o u p o d m i e n k o u**.

III. Žalobkyňa **m á** voči žalovanému nárok na náhradu trov konania za konanie o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky v rozsahu 100%.

IV. Žalovaný **m á** voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania za konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu 100%.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobkyňa žalobou z 18.11.2019 sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 61,94 Eur s úrokmi z omeškania 5% ročne od 2.dňa po doručení žaloby žalovanej a žiadala tiež určiť neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je citovaná vo výroku tohto rozsudku. Žalobu odôvodnila tým, že so žalovanou uzavrela XX.X.XXXX zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorou jej bol poskytnutý úver vo výške 1.000 Eur s úrokovou sadzbou 25% ročne a mesačnou splátkou 35,62 Eur. V zmluve bolo uvedené RPMN vo výške 28,07% a jeho priemerná hodnota 37,93%. Žalovanej zaplatila celkovo 1.061,94 Eur. Uviedla, že v zmluve absentovali náležitosti podľa § 4 ods. 2 písm. i/, j/, k/ zákona č. 258/2001 Z.z. a preto je úver bezúročný a bez poplatkov s poukazom na § 4 ods. 3 citovaného zákona. Konkretizovala, že v zmluve chýba údaj o výške, počte a termíne splátok istiny, úrokov a poplatkov a že nesprávne je uvedená celková výška nákladov 576,59 Eur, keďže tieto správne činili 781 Eur vzhľadom na to, že žalobkyňa mala zaplatiť 50 splátok po 35,62 Eur, čo 1.781 Eur, takže rozdiel so sumou 1.000 Eur poskytnutého úveru je 781 Eur. Podľa názoru žalobkyne v zmluve je uvedená nižšia výška RPMN ako bola v skutočnosti, tá podľa výpočtu internetovou kalkulačkou činila až 35,30%. Podobne nesprávna bola v zmluve výška priemernej hodnoty RPMN (37,93%), keďže pri spotrebiteľských úveroch so zabezpečením za tretí štvrtrok 2009 vo výške 1.500 - 6.500 Eur pri splatnosti 5 - 10 rokov bola priemerná hodnota RPMN len 15,05%. Žalovaná sa teda bezdôvodne obohatila na jej úkor o sumu 61,94 Eur. Žalobkyňa v žalobe tvrdila, že

o bezdôvodnom obohatení žalovanej sa dozvedela až od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS a ako dôkaz pripojila o tom jeho prehlásenie z XX.XX.XXXX. Žalobu o neprijateľnú zmluvnú podmienku odôvodnila citáciou rozsudku Krajského súdu v Prešove 19Co/88/2018 zo dňa 4.10.2018, ktorým bol potvrdený rozsudok tohto súdu 24C/182/2015 z 21.2.2018, ktorý už o neprijateľnosti takejto zmluvnej podmienky žalovanej rozhodol. Odvolací súd pritom konštatoval, že už tá skutočnosť, že spotrebiteľovi nie je dané na výber rozhodnúť sa pre spôsob riešenia prípadných sporov z uvedenej úverovej zmluvy spôsobuje jej neprijateľnosť. Poukázala aj na podobný záver vyplývajúci z nálezu Ústavného súdu SR III.ÚS 438/18 zo dňa 11.6.2019.

2. Žalovaná so žalobou nesúhlasila. Ohľadom nároku na bezdôvodné obohatenie vzniesla námietku premlčania pre uplynutie dvojiročnej subjektívnej premlčacej doby, pričom spochybnila pravdivosť prehlásenia Združenia HOOS, ale aj uplynutie trojiročnej objektívnej premlčacej doby, ktorá uplynula 11.12.2012, keďže poslednú splátku žalobkyňa zaplatila ešte 11.12.2009. Aj pre začiatok plynutia dvojiročnej subjektívnej premlčacej doby je potrebné vychádzať z uvedeného dátumu, v tej súvislosti citovala časť odôvodnenia rozhodnutí Krajského súdu v Nitre 25Co/1019/2015 zo dňa 27.7.2016, 7Co/90/2013 zo dňa 13.11.2014, ale aj Krajského súdu v Prešove 21Co/193/2014.

3. Žalovaná poprela aj tvrdenia žalobkyne o nedostatkoch v úverovej zmluve. Jej názor o nesprávnej výške RPMN považovala za nepreukázaný, keďže výpočty internetovej kalkulačky RPMN nie sú hodnoverné a presné, k výpočtu by sa mohla vyjadriť NBS. Citovala pritom závery vyplývajúce z konania 19Csp/108/2018 na Okresnom súde Prešov, ale aj 9Csp/187/2018 a z rozhodnutia Okresného súdu Revúca 8C/203/2015. Navyše žalovaná poukázala na to, že žalobkyňa sama žiadala aj o poistenie schopnosti splácať úver, pričom z textu jej žiadosti, úverovej zmluvy a z OP - bodu 10.1 vyplýva jeho dobrovoľnosť a z bodu 10.3 OP aj to, že poplatok za poistenie bol súčasťou mesačnej splátky úveru. Tá činila 2,62 Eur podľa pripojeného Sadzovníka poplatkov. Poukázala preto na § 2 písm. c/ bod 5 zákona č. 258/2001 Z.z., v zmysle ktorého náklady na poistné neboli zahrnuté do celkových nákladov spotrebiteľa a ani do výpočtu RPMN.

4. Žalovaná nesúhlasila ani s tvrdením o nesprávnej výške priemernej hodnoty RPMN, keďže v čase uzavretia úverovej zmluvy neboli ešte dostupné údaje za tretí štvrtrok 2009, z ktorého vychádzala žalobkyňa a teda relevantné boli údaje za druhý štvrtrok 2009 a to skupina úverov do 1.500 Eur bez zabezpečenia, keďže v zmysle bodu 7 prílohy č. 1 vyhlášky č. 289/2010 Z.z. zabezpečením úveru sa rozumie len zabezpečenie záložným právom alebo zabezpečovacím prevodom práva. Ohľadom absencie rozdelenia splátky na istinu, úrok a poplatky poukázala na judikatúru Najvyššieho súdu SR a to uznesenia 3Cdo/146/2017 zo dňa 22.2.2018 a 3Co/56/2018 zo dňa 17.4.2018, podľa ktorých toto členenie nie je nutné.

5. K žalobe o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky žalovaná uviedla, že zo zmluvy nevyplýva výlučnosť rozhodcovskej doložky a navyše podľa článku 10.2.2 písm. b/ časti II. VOP klient je oprávnený podať žalobu aj na všeobecnom súde. Navyše žalobkyňa mohla s rozhodcovskou doložkou písomne nesúhlasiť pri uzavretí zmluvy, čo vyplýva z článku 10.2.3 spomínanej časti VOP. Poukázala aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR 3Cdo/80/2017 zo dňa 26.7.2018, pričom daný spor sa týkal výlučnej rozhodcovskej doložky a žalobkyňa mala možnosť označením príslušného políčka vyjadriť nesúhlas s návrhom rozhodcovskej zmluvy, čo nevyužila a z toho súd vyvodil, že prijala návrh rozhodcovskej zmluvy. Žalovaná taktiež uviedla, že zmluva zanikla splatením úveru pred takmer 10 rokmi a preto u žalobkyne ide o zneužitie práva podľa článku 5 CSP, ktoré nepožíva právnu ochranu. Akékoľvek finančné nároky z predmetnej úverovej zmluvy sú premlčané a s poukazom na zásadu, že právo patrí bdelym, ktorú je nutné aplikovať aj na spotrebiteľské vzťahy nemožno s takto dlhým časovým odstupom pristúpiť k určeniu neprijateľnej zmluvnej podmienky.

6. Žalobkyňa právo na repliku nevyužila.

7. Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobkyne, písomným vyjadrením žalovaného, zmluvou o úvere zo dňa XX.X.XXXX, výpisom z úverového účtu, obchodnými podmienkami pre úver - Dostupná pôžička, prehlásením Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, žiadosťou o úver, obchodnými podmienkami pre úver Dostupná pôžička, Všeobecnými obchodnými podmienkami, Sadzovníkom poplatkov, ako aj ďalším spisovým materiálom a zistil tento skutkový stav:

8. Dňa XX.X.XXXX uzavreli strany formulárovú zmluvu o úvere dostupná pôžička pod č. XXXXXXXXXXXX, ktorou žalovaná poskytla žalobkyni úver 1.000 Eur s úrokovou sadzbou 25%. Dohodnutých bolo 50 mesačných splátok po 35,62 Eur splatných k 11.dňu v mesiaci. Prvá splátka bola splatná XX.XX.XXXX a dátum konečnej splatnosti bol stanovený na XX.XX.XXXX. V zmluve je uvedené aj RPMN - 28,07% a jeho priemerná hodnota 37,93% a tiež to, že bol dohodnutý základný súbor poistenia. V bode 3 sa uvádza, že právne vzťahy neupravené zmluvou sa riadia okrem iného aj VOP a Obchodnými podmienkami pre úver dostupná pôžička a Sadzobníkom poplatkov.

9. Podľa bodu 5 Zmluvy strany uzavreli aj Dohodu o zrážkach zo mzdy.

10. V bode 7 Zmluvy sa konštatuje, že zmluvné strany sa dohodli, že všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy vrátane sporov o jej vznik, platnosť a výklad budú rozhodované v súlade s rozhodcovskou doložkou uvedenou vo VOP.

11. Zo žiadosti žalobkyne o úver zo dňa XX.X.XXXX vyplýva, že žiadala aj o základný súbor poistenia.

12. Podľa článku 4 bodu 4.9 OP pre úver Dostupná pôžička žalovanej, ktoré sú účinné od 1.1.2009 klient podpisom zmluvy o úvere, ak si zvolil poistenie schopnosti splácať úver (základný súbor alebo komplexný súbor) vyjadruje súhlas s poistením podľa článku 10 bodu 10.3 OP.

13. Podľa bodu 10.3 článku 10 OP ak si klient vybral poistenie súhlasí s tým, že zvýšené náklady zo zmluvy o úvere súvisiace s poistením hradí v rámci splátok.

14. Rozhodcovská doložka je bližšie upravená vo VOP žalovanej, ktoré boli aktualizované 3.11.2008 v článku 10. Podľa bodu 10.2.2 banka a klient sa dohodli na rozhodcovskej doložke týkajúcej sa riešenia všetkých sporov, ktoré medzi nimi vzniknú z právnych vzťahov vzniknutých pri poskytovaní služieb bankových produktov vrátane sporov o platnosť vykladá zánik príslušnej zmluvy a to v nasledovnom znení:

a/ pokiaľ bude v príslušnom spore žalobcom banka predloží tento spor na prerokovanie a rozhodnutie rozhodcovskému súdu a to podľa jeho štatútu a rokovacieho poriadku, ktoré sú platné a účinné v čase začatia rozhodcovského konania,

b/ pokiaľ bude v príslušnom spore žalobcom klient, je oprávnený predložiť tento spor na prerokovanie a rozhodnutie rozhodcovskému súdu alebo všeobecnému súdu.

15. Podľa bodu 10.2.3 VOP ak klient najneskôr pri uzavretí zmluvy nedoručí banke písomne oznámenie, že s rozhodcovskou doložkou nesúhlasí má sa za to, že ju prijal.

16. Podľa Sadzobníka poplatkov žalovanej pri dostupnej pôžičke poplatok za základný súbor poistenia pri pôžičke od 400 do 1.500 Eur je 2,62 Eur mesačne.

17. Žalobkyňa z predmetnej úverovej zmluvy zaplatila celkovo 1.091,94 Eur, čo vyplýva z výpisu jej úverového účtu a pritom poslednú splátku poukázala 11.12.2009.

18. Združenie pre ochranu občana spotrebiteľa HOOS vydalo písomné prehlásenie, v ktorom sa uvádza, že žalobkyňa im 2.9.2019 predložila príslušnú úverovú zmluvu, kedy bola informovaná, že úver je bezúročný a bez poplatkov a po doručení výpisu z úverového účtu jej bolo oznámené, že u žalovanej došlo k bezdôvodnému obohateniu na jej úkor vo výške 61,94 Eur.

19. Žalobkyňa na pojednávaní uviedla, že o bezdôvodnom obohatení žalovaného sa dozvedela v septembri 2019 od Združenia HOOS. Prehlásila, že žiadne VOP jej doručené neboli a že pri uzatváraní zmluvy sa vôbec nerozprávali o poistení súvisiacom s úverom alebo o rozhodcovskej doložke.

20. Žalobkyňa uplatnila nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka.

21. Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

22. Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

23. Podľa § 456 Občianskeho zákonníka predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

24. Podľa § 457 Občianskeho zákonníka ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

25. Pre posúdenie vzniku bezdôvodného obohatenia súd vyhodnocoval zmluvu o spotrebiteľskom úvere uzavretú medzi stranami v zmysle zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy t.j. v znení účinnom od 1.1.2009 do 30.11.2009.

26. Podľa § 1 ods. 1 citovaného zákona tento zákon upravuje niektoré podmienky poskytovania spotrebiteľského úveru, náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, spôsob výpočtu celkových nákladov spotrebiteľa spojených s poskytovaním spotrebiteľského úveru a ďalšie opatrenia na ochranu spotrebiteľa.

27. Podľa § 2 písm. a/ citovaného zákona spotrebiteľským úverom sa rozumie dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme.

28. Podľa § 2 písm. c/ citovaného zákona celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom sa rozumie všetky náklady vrátane úroku a poplatkov, ktoré sú spojené s poskytnutím spotrebiteľského úveru, s výnimkou

1.sankcií, ktoré je spotrebiteľ povinný zaplatiť za nesplnenie záväzku uvedeného v zmluve o spotrebiteľskom úvere,

2.poplatkov, ktoré je spotrebiteľ povinný zaplatiť pri kúpe tovaru alebo služby okrem kúpnej ceny tovaru alebo kúpnej ceny služieb,

3.poplatkov za prevod peňažných prostriedkov a za udržiavanie účtu určeného na získanie platieb na úhradu spotrebiteľského úveru, platenia úroku a iných poplatkov s výnimkou prípadov, keď spotrebiteľ nemá možnosť výberu veriteľa a tieto poplatky sú neprímerane vysoké v porovnaní s obvyklými poplatkami za obdobné úvery. To sa nevzťahuje na poplatky za vyberanie takýchto úhrad alebo platieb bez ohľadu na to, či sa vykonávajú v hotovosti alebo inak,

4.členských príspevkov pre profesijné a záujmové združenia alebo skupiny,

5.poplatkov za poistenie alebo záruky okrem tých poplatkov, ktoré sú určené na zabezpečenie platby veriteľovi v prípade smrti, invalidity, choroby alebo nezamestnanosti spotrebiteľa v sume rovnakej alebo menšej, ako je celková výška spotrebiteľského úveru, úroku a poplatkov, ktoré musia byť určené veriteľom ako podmienka poskytnutia spotrebiteľského úveru.

29. Podľa § 2 písm. d/ citovaného zákona ročnou percentuálnou mierou nákladov sa rozumie sadzba, ktorá sa aplikuje na výpočet podľa prílohy č. 1 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/258/20100101?ucinnost=01.01.2009>> z hodnoty celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom a výšky poskytnutého spotrebiteľského úveru.

30. Podľa § 3 ods. 1 citovaného zákona veriteľom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá poskytuje spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania; v závislosti od formy poskytovaného spotrebiteľského úveru môže byť veriteľom aj predávajúci.

31. Podľa § 3 ods. 2 citovaného zákona spotrebiteľom je fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania.

32. Podľa § 4 ods. 1 citovaného zákona zmluva o spotrebiteľskom úvere musí mať písomnú formu, inak je neplatná, pričom spotrebiteľ dostane jedno vyhotovenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

33. Podľa § 4 ods. 2 citovaného zákona Zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí musí obsahovať

a) obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo veriteľa, ak ide o právnickú osobu, alebo meno, priezvisko, miesto podnikania alebo adresu trvalého pobytu a identifikačné číslo veriteľa, ak ide o fyzickú osobu,
b) meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu spotrebiteľa,
c) identifikáciu osoby, ktorej vlastnícke právo k tovaru alebo službe neprechádza na spotrebiteľa v okamihu odovzdania a prevzatia tovaru alebo služby, a podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva k tomuto tovaru alebo službe spotrebiteľom,
d) adresu predávajúceho, na ktorej môže spotrebiteľ uplatniť reklamáciu alebo sťažnosť,
e) celkovú výšku a menu poskytnutého spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie,
f) v prípade odloženej platby za tovar alebo poskytnutú službu, opis tovaru alebo služby, na ktoré sa zmluva o spotrebiteľskom úvere vzťahuje, a cenu tovaru alebo poskytnutej služby,
g) konečnú splatnosť spotrebiteľského úveru,
h) ročnú úrokovú sadzbu; v prípade variabilnej ročnej úrokovej sadzby zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať podmienky zmeny variabilnej ročnej úrokovej sadzby, ako aj index alebo referenčnú sadzbu, ktoré sa vzťahujú na pôvodnú variabilnú ročnú úrokovú sadzbu,
i) výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov,
j) ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere,
k) priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver platnú k dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, zverejnenú podľa § 7a ods. 2 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/258/20100101?ucinnost=01.01.2009>> za príslušný kalendárny štvrťrok; platnou priemernou hodnotou ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver pri zmluvách o spotrebiteľskom úvere uzatvorených do 15 kalendárnych dní po zverejnení priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov za príslušný kalendárny štvrťrok je priemerná hodnota ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver za predchádzajúci kalendárny štvrťrok,
l) veriteľom vyžadované ručenie alebo poistenie,
m) výpočet nákladov uvedených v § 2 písm. c) prvom až piatom bode <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/258/20100101?ucinnost=01.01.2009>>, ktoré neboli zahrnuté do výpočtu ročnej percentuálnej miery nákladov; pričom sa uvedie výška týchto nákladov, spôsob výpočtu alebo čo najpresnejší odhad,
n) oprávnenie spotrebiteľa na zníženie celkových nákladov na spotrebiteľský úver pri jeho splatení pred lehotou splatnosti podľa § 6 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/258/20100101?ucinnost=01.01.2009>> a spôsob určenia výšky poplatku za splatenie spotrebiteľského úveru pred lehotou splatnosti,
o) upozornenia týkajúce sa následkov nesplácania spotrebiteľského úveru,
p) práva spotrebiteľa podľa § 7 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/258/20100101?ucinnost=01.01.2009>>,
q) spôsob zániku záväzku zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere,
r) informáciu o možnosti mimosúdneho riešenia sporov zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere,
s) názov a adresu príslušného kontrolného orgánu podľa § 8 ods. 1 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/258/20100101?ucinnost=01.01.2009>>.

34. Podľa § 4 ods. 3 citovaného zákona pri nesplnení podmienok podľa odseku 2 je zmluva o spotrebiteľskom úvere platná, ak bol spotrebiteľovi na jej základe

- a) poskytnutý spotrebiteľský úver a spotrebiteľ ho začal čerpať alebo
- b) dodaný tovar, alebo poskytnutá služba.

Ak však zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa odseku 2 písm. a), b), d) až j), k) a l), poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

35. Súd nesúhlasí s názorom žalobkyne o chýbajúcej povinnej náležitosti zmluvy uvedenej v § 4 ods. 2 písm. i/ citovaného zákona. V zmluve je totiž jasne uvedený počet splátok - 50, výška splátky - 35,62 Eur a splatnosť - 11. deň v mesiaci.

36. Názor o nutnosti členenia splátky na istinu, úrok a poplatky nie je správny, čo uzavrel aj Najvyšší súd SR v mnohých svojich rozhodnutiach. Ide o rozhodnutie 3Cdo/146/2017 z 22.2.2018, 4Cdo/211/2017 z 23.4.2018, 3Cdo/56/2018 zo dňa 17.4.2018, 5Cdo/132/2017 zo dňa 29.10.2018, 4Cdo/187/2017 zo dňa 23.4.2018, 4Cdo/65/2018 zo dňa 26.9.2018, 2Cdo/235/2017 z 21.12.2018, 3Cdo/45/2018 z 22.11.2018 a 7Cdo/98/2018 z 30.1.2019. Podstatou všetkých týchto rozhodnutí je to, že v zmluvách

o spotrebiteľskom úvere nie je nutné uvádzať členenie splátky úveru na istinu a úrok. Spomínané rozhodnutia Najvyššieho súdu SR nepochybne je potrebné považovať už za ustálenú rozhodovaciu činnosť vyššej súdnej autority a preto sú záväzné vzhľadom na princíp právnej istoty zakotvený v článku 2 ods. 2 CSP.

37. Tvrdenie žalobkyne o nesprávnej výške priemernej hodnoty RPMN je taktiež neopodstatnené. Žalobkyňa totiž nesprávne vychádzala zo súhrnných informácií o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za tretí štvrťrok 2009, hoci zmluva bola uzavretá XX.X.XXXX. Tretí štvrťrok končí až XX.X.XXXX a teda logicky banka mohla vychádzať pri zadávaní priemernej hodnoty RPMN, ktoré sa zverejňujú po ukončení príslušného štvrťroka s určitým časovým odstupom len z údajov za druhý štvrťrok 2009. Navyše Ministerstvo financií SR vydalo právnu úpravu o postupe veriteľov pri predkladaní údajov o spotrebiteľskom úvere a to vyhlášku č. 289/2010 Z.z. Obsahuje vysvetlivky na vyplnenie hlásenia o týchto úveroch v prílohe č. 1, v ktorej v bode 7 sa uvádza, že zabezpečením sa rozumie zabezpečenie pohľadávky veriteľa výkonom záložného práva alebo výkonom zabezpečovacieho prevodu práva. V tomto prípade jednoznačne zo zmluvy vyplýva, že takáto forma zabezpečenia pohľadávky dohodnutá nebola. V zmluve je uvedená len dohoda o zrážkach zo mzdy, čo je síce zabezpečovací právny inštitút podľa občianskeho zákonníka, ale rozhodujúce je to, že pri zostavovaní spomínaných súhrnných informácií ohľadom priemernej hodnoty RPMN zo strany Ministerstva financií SR sa takáto dohoda nevzťahuje na údaj o zabezpečení úveru. Preto, ako vyplýva zo súhrnných informácií za druhý štvrťrok 2009, pri spotrebiteľskom úvere do 1.500 Eur bez zabezpečenia so splatnosťou od 1 do 5 rokov je priemerná hodnota RPMN 37,93%, teda presne tak, ako je to uvedené v zmluve.

38. Súd však súhlasí s tým, že v zmluve je uvedená nesprávna výška RPMN (v skutočnosti je vyššia) a nesprávna je aj výška celkových nákladov žalobkyne (v skutočnosti sú vyššie), čo je potrebné hodnotiť v neprospech žalobkyne ako spotrebiteľa a to logicky vedie k záveru ako by tieto údaje v zmluve chýbali. Žalovaný totiž sa bránil tým, že pri výpočte bolo potrebné odpočítať zo splátky úveru poistné vo výške 2,62 Eur mesačne. Aj v prípade, ak by bolo pravdivé jeho tvrdenie o tom, že žalobkyňa nemusela uzavrieť poistenie ako podmienku poskytnutia úveru, mesačná splátka pre výpočet celkových nákladov a RPMN by činila 33 Eur. Aj v takom prípade by celkové náklady predstavovali 650 Eur a teda boli by vyššie ako suma 576,59 Eur uvedená v zmluve ($50 \times 33 = 1.650 - 1.000 = 650$). Podobne aj RPMN podľa internetovej kalkulačky z portálu finančnej osvety a ochrany finančného spotrebiteľa zriadeného Ministerstvom financií SR, do ktorej sa zadáva aj dátum uzavretia zmluvy a teda vychádza sa zo vzorca, ktorý platil v čase uzavretia zmluvy (v tomto prípade v prílohe č. 1 zákona č. 258/2001 Z.z.) RPMN v prípade splatnosti splátky na začiatku obdobia splatnosti by činila 30,59%, na konci splatnosti by bola 29,03%, teda stále viac ako bola jeho hodnota uvedená v zmluve. Z toho dôvodu platí fikcia o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru podľa § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. Žalobkyňa mala vrátiť len sumu poskytnutého úveru 1.000 Eur, žalovanej zaplatila 1.061,94 Eur a teda žalovanej vzniklo na jej úkor bezdôvodné obohatenie vo výške 61,94 Eur ako plnenie bez právneho dôvodu.

39. Keďže však žalovaný vzniesol námietku premlčacia súd sa musel s ňou vysporiadať.

40. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20160701>>). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

41. Podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

42. Podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

43. Súdna prax pri posudzovaní objektívnej premlčacej doby pri obdobných nárokoch nebola jednotná. Súd však zastáva názor, že dôkazné bremeno o úmysle (či už priamom alebo nepriamom) žalovaného bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobkyne bolo na žalobkyňi. Priamy úmysel podľa súdu prakticky ani

nie je možné preukázať. O nepriamy úmysel ide, ak žalovaný nechcel priamo sa bezdôvodne obohatiť, ale pre prípad, že k tomu dôjde, bol s tým uzrozumený. Žalobkyňa však neprodukovala žiadny dôkaz o úmysle žalovaného bezdôvodne sa obohatiť a preto súd musel vychádzať z trojročnej objektívnej premlčacej doby plynúcej od poslednej úhrady žalobkyne, t.j. od 6.7.2010. Uvedený názor je podporený rozhodnutiami Krajského súdu Banská Bystrica 14Co/128/2014, 17Co/968/2013, 13Co/90/2015, 13Co/518/2015, 12Co/117/2016 alebo Krajského súdu Prešov 15Co/207/2015 a Krajského súdu Žilina 9Co/516/2015 a 9Co/267/2016. Z novších rozhodnutí o potrebe aplikácie trojročnej objektívnej premlčacej doby pri takýchto nárokoch možno poukázať na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne 17Co/38/2018 zo dňa 24.10.2018 alebo Krajského súdu v Prešove 9Co/166/2018 zo dňa 13.12.2018.

44. Úvaha žalobkyne o úmyselnom zavinení bezdôvodného obohatenia žalovaného postavenej len na tom, že žalovaný vykonáva podnikateľskú činnosť pri poskytovaní úverov a má byť uzrozumený s dôsledkami porušenia príslušných právnych noriem znamená, že aj sudca, ktorého rozhodnutie zmení alebo zruší súd vyššej inštancie pre iné právne posúdenie veci by mala viesť k záveru, že dotýčny sudca úmyselne porušil zákon, čo súd považuje za absurdné.

45. Za zásadné pri posudzovaní, či u žalovaného došlo k úmyselnému bezdôvodnému obohateniu súd považuje uznesenie Najvyššieho súdu SR 1Cdo/238/2017 zo dňa 18.10.2018. Aj v prejednávanom prípade totiž ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere so záverom o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a predmetom sporu bolo vydanie bezdôvodného obohatenia predstavujúceho rozdiel medzi úhradami spotrebiteľa a istinou úveru. Krajský súd v Prešove, ktorý vychádzal z 10ročnej objektívnej premlčacej lehoty podľa Najvyššieho súdu SR rozhodol nesprávne a k uvedenej problematike dovolací súd uviedol nasledovné: „Samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch samé o sebe nemôžu bez ďalšie zakladať nepriamy úmysel veriteľa. Ako už bolo vyššie uvedené v predmetnom prípade je nutné dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného pri právnom posúdení formy zavinenia a to s dôrazom na čas konania protiprávneho úkonu resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či je potrebné aplikovať trojročnú alebo desaťročnú premlčaciu lehotu. Z uvedeného teda zákonite vyplýva, že v prvom rade je potrebné správne právne posúdiť z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 ods. 2 OZ. Iná situácia nastáva napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu, ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Žalobca musí preukázať, že v čase, kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovaného (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota...“ Dovolací súd konštatuje, že právny záver odvolacieho súdu ohľadne toho, že samotný fakt, že nebankový subjekt poskytujúci úver spotrebiteľovi je v postavení profesionálneho podnikateľa vo všeobecnosti bez ďalšieho nemôže zakladať úmysel tohto nebankového subjektu bezdôvodne sa obohatiť na úkor spotrebiteľa. Z uvedeného vyplýva, že právne posúdenie objektívnej premlčacej lehoty súdmi nižších inštancií boli nesprávne“.

46. Tento právny názor dovolacieho súdu je potrebné prijať aj pri spotrebiteľskom úvere poskytovanom bankami.

47. Súd v tejto súvislosti poukazuje aj na článok 2 ods. 2 CSP, podľa ktorého právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

48. Princípom právnej istoty sa už v minulosti v mnohých svojich rozhodnutiach zaoberal aj Ústavný súd SR. Ide o rozhodnutia IV.ÚS 499/11 z 22.11.2011, ako aj IV.ÚS 92/09, I.ÚS 87/93, PL ÚS 16/95, II.ÚS 80/99, III.ÚS 356/06, IV.ÚS 209/2010, PL ÚS 6/04, III. ÚS 328/05, ktoré zdôraznili, že obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď. Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť

všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť je ústavne neudržateľná. Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných sporoch zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie.

49. Pokiaľ teda Slovenská republika je právnym štátom ako sa to uvádza v článku 1 ods. 1 Ústavy SR, potom je potrebné zachovávať princíp právnej istoty a v súvislosti s ním akceptovať právne závery vyšších súdnych autorít, čo v danom prípade je reprezentované spomínanými rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR. Ich nerešpektovanie by bolo možné vyhodnotiť aj ako svojvôľu v rozhodovaní, ktorá je neprípustná.

50. Možno teda uzavrieť, že žalobkyňa žiadnym spôsobom nepreukázala úmysel žalovaného bezdôvodne sa obohatiť prijatím jej úhrad nad istinu úveru a preto námietka premlčania bola vznesená dôvodne. Trojročná premlčacia doba začala plynúť 12.12.2009 (deň po poslednej úhrade) a uplynula 12.12.2012. Žaloba bola podaná dávno po jej uplynutí.

51. Súd však zastáva názor, že k premlčaniu došlo aj pre uplynutie dvojročnej subjektívnej premlčacej doby.

52. Je nepochybné, že subjektívna premlčacia lehota začína plynúť od doby, kedy sa oprávnený subjekt dozvedel o bezdôvodnom obohatení povinného subjektu a o jeho výške, avšak túto vedomosť je potrebné odvíjať od toho, kedy oprávnený subjekt získal vedomosť o skutkových okolnostiach, z ktorých možno vyvodiť toto bezdôvodné obohatenie. Nie sú teda vôbec relevantné jeho právne znalosti, teda či vedel o príslušnej právnej úprave alebo judikatúre súdov. Uvedený záver možno vyvodiť z viacerých rozsudkov Najvyššieho súdu ČR pri totožnej právnej úprave, konkrétne rozsudkov 26Cdo 785/2011 zo dňa 24.4.2012, 28Cdo/685/2011 zo dňa 28.3.2012, 28Cdo/3977/2007 zo dňa 18.3.2008, 33Odo 528/2006 zo dňa 29.3.2007, 33Odo 306/2005 zo dňa 27.3.2007, 21Cdo 3433/2008, 25Cdo 3306/2007, 30Cdo 2758/2006, ale tiež rozsudku Najvyššieho súdu SR 1Cdo 67/2011, a tiež rozhodnutia Ústavného súdu SR III.ÚS 413/2013. V zmysle týchto rozhodnutí vedomosťou podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nemieni znalosť právnej kvalifikácie, ale skutkových okolností, z ktorých možno dôvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie. Podľa týchto rozhodnutí nie je významné, či oprávnený má také právne znalosti, aby bol subjektívne schopný posúdiť uvedené skutkové okolnosti.

53. Pri posúdení momentu začatia plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty si súd osvojil právny záver a jeho argumentáciu, ktoré vyplynuli z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Trenčíne 17Co/372/2015-170 zo dňa 27.4.2016. Súd v tomto rozsudku uviedol nasledovné: „Pre uplatnený nárok založený na bezdôvodnom plnení nad rámec poskytnutej istiny úveru sú podstatné 3 zložky, o ktorých musela navrhovateľka vedieť, aby na jej strane mohlo byť usudzované na vedomosť o bezdôvodnom obohatení:

1. vedomosť o tom, že v dôsledku neuvedenia RPMN v zmluve o spotrebiteľskom úvere je poskytnutý úver bezúročný a bez poplatkov, teda vedomosť o obsahu práva,
2. vedomosť o obsahu zmluvy, teda že zmluva údaj o RPMN neobsahuje
3. vedomosť o tom, že zo strany navrhovateľky došlo k plneniu na úroky a poplatky, teda v zásade nad rámec poskytnutej istiny

ad1. vedomosť o obsahu práva je ovládaná zásadou „neznalosť práva neospravedlňuje“. Znalosť práva sa u jeho adresátov nevyvrátiteľne predpokladá a inak tomu nemôže byť ani v prípade posudzovania jeho znalosti ako východiska pre vedomosť o bezdôvodnom obohatení. Za okamžik vzniku skutočnej vedomosti o obsahu práva je potrebné považovať deň účinnosti právneho predpisu.

ad2. vedomosť o tom, že zmluva neobsahuje údaj o RPMN je potrebné na strane navrhovateľky viazať k okamžiku podpisu zmluvy. Podpis predstavuje prejav súhlasu s písomným právnym úkonom. Ako prejav súhlasu teda logicky zahŕňa aj prejav znalosti obsahu. I keď sa z hľadiska skutočného priebehu kontraktčných procesov jedná aj v uvedenom závere často o domnienku, je jej vyvrátiteľnosť založená na skutkovom omyle o obsahu zmluvy. Jeho danosť však z tvrdení navrhovateľky nevyplýva. Pre uvedené zložky vedomia oprávneného o bezdôvodnom obohatení platí, že aj pri posudzovaní skutočnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení v zmysle § 107 ods. 1 OZ je potrebné vychádzať z normatívnych konštrukcií právnych domniek a nimi predpokladaný stav je potrebné považovať za

daný aj z hľadiska skutočnej vedomosti oprávneného. Len v prípade vyvrátiteľnej právnej domnienky možno uvažovať o tvrdení o dôkaze opaku.

ad3. pre posúdenie okamžiku vzniku vedomosti navrhovateľky o tom, že odporcovi uhradza platby nad rámec poskytnutej istiny je významné, kedy navrhovateľka preukázateľne získala informácie, na základe ktorých si mohla urobiť dostatočný úsudok o tom, že jej platby titulom predmetnej úverovej zmluvy presiahli v úhrne výške istiny úveru poskytnutej zo strany odporcu. Tým, že splátky úveru uhradza sám dlžník v jemu známej výške, je možné úsudok o okamžiku zaplatenia sumy zodpovedajúcej istine urobiť na základe jednoduchého matematického výpočtu. Preto sa dlžník musí dozvedieť o tom, že platí veriteľovi nad rámec poskytnutej istiny súčasne s okamžikom, kedy uhradí splátku, ktorou poskytnutú istinu prvýkrát preplatí.

54. Vzhľadom na uvedené nebol správny záver okresného súdu, že navrhovateľka sa o bezdôvodnom obohatení na strane odporcu dozvedela až pri návšteve právneho zástupcu. Vedomosť dlžníka o bezdôvodnom obohatení spočívajúcom v platbách na úroky a poplatky úveru, ktorý bol bezúročný a bez poplatkov v dôsledku sankcie zakotvenej v právnej úprave spotrebiteľských úverov, vzniká v zásade v okamihu prvej platby dlžníka nad rámec poskytnutej istiny“. Totožný právny záver vyplýva aj z rozsudku Krajského súdu Trenčín 17Co/315/2017 zo dňa 6.9.2017.

55. Z ďalších rozhodnutí k tejto problematike súd poukazuje na rozhodnutie Krajského súdu Žilina 8Co/216/2016 zo dňa 31.1.2017. V danom spore spotrebiteľ taktiež argumentoval tým, že o vzniku bezdôvodného obohatenia žalovanej spoločnosti sa dozvedel od občianskeho združenia na ochranu spotrebiteľa. Súd druhej inštancie však toto jeho tvrdenie vyhodnotil ako irelevantné. Súd sa stotožňuje s odôvodnením tohto rozhodnutia, v ktorom sa uvádza: „Pre začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci okamih, kedy sa oprávnený subjekt v konkrétnom prípade dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Rozhodujúci je moment, kedy sa oprávnený subjekt dozvie také okolnosti, ktoré sú relevantné pre uplatnenie jeho práva na súde. Touto vedomosťou sa rozumie znalosť takých okolností, z ktorých možno zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie vyvodiť, nie znalosť právnej kvalifikácie. Okolnosti, za ktorých sa spotrebiteľský úver považuje za bezúročný a bez poplatkov sú uvedené priamo v zákone. Vedomosť žalobcu ako spotrebiteľa o bezúročnosti a bezpoplatkovosti jeho úveru je preto potrebné spájať s touto skutočnosťou, t.j. s vedomosťou o existencii zákona o spotrebiteľských úveroch, nakoľko ho nemôže ospravedlňovať to, že o tomto zákone nevedel. Viazat' začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty na okamih kontaktu žalobcu s občianskym združením, od ktorého sa žalobca mal dozvedieť o tom, že úver poskytnutý žalovaným je bezúročný a bez poplatkov a že z tohto dôvodu sa žalovaný mal na jeho úkor bezdôvodne obohatiť, by bolo neprimeranou ochranou práva vybočujúcou z účelu a právneho významu ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Subjektívna dvojročná premlčacia lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia, teda začala žalobcovi plynúť prvým dňom začatia splácania prvej splátky a následne s platením každej ďalšej splátky až nakoniec splatením poslednej splátky“.

56. Totožný právny záver prijal aj Krajský súd v Žiline v rozhodnutí 7Co/302/2016 zo dňa 9.11.2016, ktorý uviedol nasledovné: „Oprávnený sa dozvie o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil vtedy, keď skutočne zistí skutkové okolnosti, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t.j. keď nadobudne vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a o osobe obohateného a to bez ohľadu na to, že sa o týchto skutočnostiach mohol dozvedieť aj skôr. To, kedy sa oprávnený dozvedel ako takýto jeho nárok, vyplývajúci z týchto skutkových okolností, možno právne kvalifikovať, nie je pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 1Cdo/67/2011). V súdnej veci viazať začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby od dňa, kedy sa žalobkyňa od svojho právneho zástupcu dozvedela o tom, že povinný sa mal na jej úkor obohatiť a kedy žalobkyňa svojmu právnenému zástupcovi udelila plnú moc na zastupovanie, aj za situácie, že v osobe žalobkyne nejde o právne znalú osobu, je neprimeranou ochranou práva, vybočujúcou z účelu a právneho významu ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Informovanie klienta advokátom v rámci právnej porady o existencii (neexistencii) porušenia práva je bezpochyby momentom, kedy sa oprávnená dozvedela, ako takýto jej nárok, vyplývajúci z existujúcich skutkových okolností možno právne kvalifikovať, čo nie je pri posudzovaní okamihu začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné. Okolnosti, za ktorých sa spotrebiteľský úver považuje za bezúročný a bez poplatkov sú uvedené priamo v zákone (vo vzťahu k prejednávánemu prípadu zákon č. 258/2001Z.z. Vedomosť žalobkyne ako spotrebiteľa o bezúročnosti a bezpoplatkovosti jej úveru je potrebné preto spájať s touto skutočnosťou, t. j. vedomosťou

o existencii citovaného zákona. Nemožno z tohto dôvodu začiatok plynutia subjektívnej dvojročnej premlčacej doby viazať k dátumu prvej porady s právnym zástupcom, keď tento mal preštudovať zmluvu“... „Poukazovanie na rozhodnutie najvyššieho súdu SR 6Mcdo 9/2012 nemá v tomto prípade opodstatnenie, nakoľko v danom prípade sa jednalo o skúmanie exekučného súdu v spotrebiteľskej veci, či existuje riadny exekučný titul na vydanie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonávanie exekúcie. Už v tomto rozhodnutí sa konštatuje, že princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach (teda v závislosti od konkrétnych okolností) ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. V preskúmvanej veci však bola žalovaným vznesená hmotnoprávna námietka premlčania, na ktorú je súd povinný prihliadnúť. Nie je možné pripustiť, aj pokiaľ ide o spotrebiteľa, aby tento žiadal vydať bezdôvodné obohatenie aj po niekoľkých rokoch po uplynutí premlčacej lehoty (v danom prípade po 4 rokoch) ak druhá strana oprávnene vznesie námietku premlčania“.

57. V minulosti sa touto problematikou, ale z hľadiska prípustnosti dovolania spotrebiteľky práve proti vyššie citovanému rozhodnutiu Krajského súdu v Žiline 7Co/302/2016 zaoberal aj Najvyšší súd SR, ktorý uznesením 3Cdo/169/2017 zo dňa 10.1.2018 dovolanie spotrebiteľky odmietol pre jeho neprípustnosť s tým, že začiatkom plynutia subjektívnej premlčacej doby pri bezdôvodnom obohatení sa Najvyšší súd SR zaoberal v rozhodnutí 1Cdo/67/2011 (ktorého závery sú citované aj v tomto rozsudku). K totožnému právnemu záveru dospel Najvyšší súd SR aj v ďalšom rozhodnutí 8Cdo/163/2018 zo dňa 22.5.2019 a 4Cdo/116/2019. Uznesenie 3Cdo/169/2017 však neskôr zrušil Ústavný súd SR nálezom III.ÚS 43/2020 z 12.5.2020, ale z procesných dôvodov, keďže Najvyšší súd SR nemal podľa Ústavného súdu dovolanie odmietnuť, pretože predmetom rozhodnutí, na ktoré poukázal Najvyšší súd nebol spotrebiteľský spor a teda Najvyšší súd sa oprel o rozhodnutia, ktoré neriešili právnou otázkou predostretú sťažovateľkou vzhľadom na spotrebiteľský charakter sporu. Ústavný súd SR teda sa nezaoberal začiatkom plynutia subjektívnej premlčacej doby pri nárokoch spotrebiteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia a preto súd aj naďalej trvá na vyššie uvedenom právnom názore, podľa ktorého aj dvojročná premlčacia doba začala v tomto prípade plynúť od 12.12.2009. Z dôvodu premlčania preto žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol.

58. Pokiaľ ide o žalobu o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, súd prvej inštancie zastáva názor, že nie je možné časovo neobmedzene podávať v individuálnom spotrebiteľskom takéto žaloby, ktorými sa len umelo vytvárajú spory akým je aj tento. Zmluva bola ukončená splnením dlhu ešte v roku 2009 a neprichádza do úvahy uplatnenie nejakých peňažných nárokov z nej vyplývajúcich a teda ani uplatnenie rozhodcovskej doložky. Napriek tomu, vzhľadom na už spomínaný princíp právnej istoty, súd musel rešpektovať závery rozhodnutí Najvyššieho súdu SR 6Cdo/127/2017 zo dňa 30.1.2019 a 6Cdo/27/2018 zo dňa 28.3.2019, podľa ktorých zánik záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy nemá právny význam, opačný názor by znamenal odňatie možnosti spotrebiteľovi domáhať sa práva na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách žalobou na súde, čo odporuje článku 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj smernici Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. V prípade žaloby o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, podľa dovolacieho súdu ide o osobitný druh žaloby spotrebiteľa s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, 4, 5, § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z.). V prípade takejto žaloby preto podľa najvyššieho súdu nie je potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Cieľom žaloby podľa dovolacieho súdu nie je len to, aby individuálny spotrebiteľ bol chránený pred záväzkom voči nekalej podmienke uvedenej v spotrebiteľskej zmluve, ale obsahom je aj povinnosť dodávateľa nepoužívať ďalej nečestnú zmluvnú podmienku. Účelom žaloby je aj pôsobiť ako „odstrašujúci“ prostriedok voči dodávateľom so zámerom predchádzať nečestným zmluvným podmienkam. Okrem toho právoplatný rozsudok, ktorým súd vo výroku určí neprijateľnosť zmluvnej podmienky, nebude len vnútornou satisfakciou pre spotrebiteľa, ale sa ním zároveň vytvára zákonný predpoklad pre uplatnenie sankcie voči dodávateľovi za to, že porušil svoju zákonnú povinnosť a to v podobe práva spotrebiteľa na primerané finančné zadostučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z.

59. Vzhľadom na vyššie uvedený názor Najvyššieho súdu SR s poukazom na princíp právnej istoty sa preto súd zaoberal tým, či skutočne žalovaná zmluvná podmienka je neprijateľná s poukazom na § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

60. Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

61. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľskej zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

62. Podľa § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

63. Podľa § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

64. Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

65. Podľa § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

66. Neprijateľné zmluvné podmienky sú demonštratívne uvedené v § 53 ods. 3 a medzi nimi pod písm. r/ je ako neprijateľná zmluvná podmienka uvedené ustanovenie, ktoré vyžaduje v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne rozhodcovskom konaní.

67. Podľa názoru súdu o takúto zmluvnú podmienku v zmysle § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka ide aj vtedy, ak spotrebiteľ nemal možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, nakoľko túto možnosť skôr využil dodávateľ. Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné, či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu vnúti štandardná zmluvná klauzula alebo dodávateľ svojím konaním podaním návrhu na rozhodcovskom súde. Ustanovenie § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka len demonštratívne vymenováva niektoré neprijateľné podmienky a teda charakter neprijateľnej podmienky môžu mať aj iné ustanovenia spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

68. Podľa dojednanej rozhodcovskej doložky spory mohli byť riešené aj v súdnom konaní, avšak výber jednej z alternatív riešenia sporov spočívala na žalujúcej strane. Ak jedna z alternatív riešenia sporov spočíva na navrhovateľovi, spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, ale ak by podľa tejto rozhodcovskej zmluvy začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ je nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Práve proti možnosti dodávateľa diktovať svoju vôľu v zmluvnom vzťahu bol vytvorený celý mechanizmus spotrebiteľsko- právnej ochrany pred štandardnými zmluvami.

69. Rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť aj prejavom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o tom, čo ktorá voľba konkrétne znamená (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 6Mcd0 9/2012). Z rozhodcovskej doložky ani z iných listinných dôkazov žiadne informácie o rozdieloch medzi riešením sporu pred rozhodcovským a všeobecným súdom nevyplývajú. Žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemohol zbaviť ani s poukazom na princíp „neznalosť zákona neospravedlňuje“ uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobcu. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne. Platí totiž, že v konkrétnych súvislostiach uvedený princíp ustupuje na strane

spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Žalovaný ničím právne významným nepreukázal, že žalobkyni poskytol jasné a zrozumiteľné informácie o tom, čo znamená riešenie sporov v rozhodcovskom konaní.

70. Žalovaný si v tomto smere dôkaznú povinnosť nespĺnil. Kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je stav, ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah, čo je aj tento prípad.

71. Ak by dodávateľ inicioval konanie na rozhodcovskom súde, je klauzula neprijateľná, ak nie je alternatíva daná pre spotrebiteľa, aby rozhodcovské konanie zastavil alebo odsunul. Spotrebiteľ môže svoje práva uplatňovať nie iba v zmysle dojednanej rozhodcovskej zmluvy, ale ak sa tak rozhodne, aj v občianskoprávnom konaní a zmluvná podmienka, ktorá by mu v tom bránila, bude v zmysle citovaného ustanovenia považovaná za neprijateľnú. Pokiaľ ide o tzv. nevýhradnú rozhodcovskú zmluvu možnosť voľby pre spotrebiteľa je len iluzórna, pretože takmer s pravidelnosťou rozhodcovské žaloby podávajú veritelia, čo možno odôvodniť aj rozsahom nárokov plynúcich zo štandardne formulovanej zmluvy. Naopak, ak niektorý spotrebiteľ uplatňuje svoje práva, tak využíva pre neho transparentný všeobecný súd.

72. Akceptovateľnosť rozhodcovského konania v spotrebiteľských veciach je treba zvoliť osobitným vyjednaním a nie nanútením arbitráže spotrebiteľovi. Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže a prirodzene nevenujú dostatočnú pozornosť tejto časti formuláru sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov, pričom na tomto nič nemení ani vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste papiera. Zbavenie sa zodpovednosti za nekalú obchodnú prax pri nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok argumentáciou, že spotrebiteľ mal byť bdely, súd neprijíma a odsudzuje ho ako konanie hraničiace so zlým úmyslom v zmluvných vzťahoch. Je neakceptovateľné, aby porušovateľ práva presúval zodpovednosť na slabšieho a je vylúčené, aby za týchto okolností súd akceptoval rozhodcovskú zmluvu.

73. V danom prípade rozhodcovská doložka spôsobí, že o právach a právom chránených záujmov rozhodne súkromná osoba, ktorej moc nie je delegovaná žiadnou verejnoprávnou inštitúciou (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu ČR IV.ÚS 174/02). Dohoda strán o tom, že spor medzi nimi predložia k prejednaniu a rozhodnutiu súkromným osobám alebo rozhodcovským inštitúciám má o to väčší význam, pretože rozhodca nenachádza právo, ale tvorí, vyjasňuje, urovnáva záväzkový vzťah v zastúpení strán. Jeho moc nie je delegovaná zvrchovanou mocou štátu, ale pochádza od subjektívnej vlastnej moci strán určovať svoj osud. V danom prípade táto vôľa pochádza však len od jednej a to silnejšej zo strán, ktoré spotrebiteľskú zmluvu uzavreli, čo v ich vzťahu spôsobuje značnú nerovnováhu. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože v prípade sporu súkromná osoba rozhodne o právach a povinnostiach zmluvných strán. Ak rozhodcovská doložka nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná, ale vyplýva zo štandardného textu formulárovej zmluvy, teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, bez vysvetlenia spotrebiteľovi podstatných rozdielov medzi konaním pred štátnym súdom a rozhodcovským súdom je dôvodné predpokladať, že spotrebiteľ ako slabšia strana sporu si svoj osud v tak závažnej veci akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces neuvedomuje. Súd poukazuje na to, že tento právny názor prešiel aj kontrolou ústavnosti (porovnaj uznesenie Ústavného súdu SR III.ÚS 572/2017 zo dňa 12.9.2017). Súd preto považoval za právne dôvodné žalobe o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky vyhovieť.

74. O nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Žalobkyňa uplatnila jednou žalobou dva samostatné nároky. Pri nároku o vydanie bezdôvodného obohatenia bola neúspešná, preto súd priznal nárok na náhradu trov konania voči nej úspešnej žalovanej. Nezistil totiž žiadny dôvod pre aplikáciu § 257 CSP, ktorý možno použiť len výnimočne. Žalobkyni totiž bolo známe, že žalovaný vzniesol námietku premlčania tohto nároku, napriek tomu na žalobe zotrvala. V konaní o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky bola zase v celom rozsahu úspešná žalobkyňa a preto súd jej priznal nárok na náhradu trov konania voči neúspešnej žalovanej.

75. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prešov písomne v 2 vyhotoveniach. V odvolaní sa uvedie ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka. Ďalej sa uvedie proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané. Rozsah v akom sa rozhodnutie napáda môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 364 C.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 C.s.p. odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 C.s.p. odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 C.s.p. odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nespĺní povinnosť uloženú týmto rozsudkom môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.